

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

เพื่อให้เกิดรากฐานและแนวความคิดอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาในส่วนต่างๆ ได้อย่างชัดเจน การศึกษาในบทที่ 2 นี้จึงแยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ส่วนแรกจะกล่าวถึง “ แนวความคิดการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน “ ในส่วนที่ 2 กล่าวถึง “ ทฤษฎีการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน “ ซึ่งจะมีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1.แนวความคิดการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

แนวความคิดการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนมีความคิดในแนวทางที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้เกิดความรู้สึกสำนึกกับสิ่งที่ตนเองกระทำนั้นว่าเป็นความผิดด้วยตนเอง โดยพร้อมยอมรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำความผิดนั้นด้วยความสมัครใจก่อน โดยผ่านความเห็นชอบของครอบครัวคอยช่วยเหลือและดูแล และเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างมีระบบที่เป็นสากล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการยุติธรรมควรยึดแนวทางการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนให้ถูกจุด โดยเน้นการแก้ไขที่ครอบครัวควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน โดยเฉพาะศาลเยาวชนและครอบครัวควรยึดแนวทางนี้เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนโดยมุ่งที่จะแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัวให้หมดไปก่อนเป็นอันดับแรกก่อนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะทำการพิจารณาคดี และศาลเยาวชนและครอบครัวควรคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนว่าสมควรได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการลงโทษให้เจ็บตึง การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนจึงต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันออกไปโดยต้องใช้ความเหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง

1.1 สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจประกอบด้วยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ยั่วยุให้เด็กและเยาวชนหลงกระทำความผิด

ตลอดจนสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสุขภาพ อนามัย ปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรมหรือปัญหาอื่นๆ โดยทั่วไปสามารถแยก หัวข้อย่อยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ดังนี้

(1) เกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเอง ซึ่งเป็นสืบเนื่องมาจากพันธุกรรม¹¹ หรือสิ่งที่ติดตัว มาตั้งแต่เกิดโดยได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา เช่น โรคปัญญาอ่อน สาเหตุเกิดมาจาก ความพิการทำให้เด็กหรือเยาวชนรู้สึกว่ตนเองมีปมด้อย น้อยเนื้อต่ำใจ มักจะแสดงออกในวิถีทาง ที่ไม่เหมาะสมเพื่อชดเชยให้แก่ตนเอง ในบางครั้งก็เกิดจากภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนเอง เพราะจิตใจของเด็กหรือเยาวชนยังไม่ได้พัฒนาการเต็มที่ อารมณ์ของวัยย่อมมีความรุนแรง คึกคะนอง ฉุนเฉียว ขาดความอดทนต่อสิ่งเร้า ขาดความยับยั้งคิด มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง อยากสัมผัส ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย และส่วน สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เด็กและเยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ จะมีวุฒิการศึกษาค่อนข้างต่ำ ไม่ค่อย สนใจใฝ่ศึกษา ไม่กระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาความรู้ เชื่อฟังเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว มี ปัญหาให้เพื่อนชี้แนะแก้ปัญหา ส่วนใหญ่จะคบเพื่อนที่เป็นคนไม่ดี

(2) เกิดจากครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน ได้แก่ ครอบครัวที่ไม่ปรองดองหรือมีความ แตกแยก เช่น ครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ หรือครอบครัวที่บิดามารดาหย่า ร้างกัน หรือครอบครัวที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต ครอบครัวที่บิดามารดาติดยาเสพติด สุรา หรือการ พนัน ครอบครัวที่บิดามารดาปล่อยปละละเลยในการควบคุมดูแล และครอบครัวที่มีบุตรมาก เกินไปและยากจน เหล่านี้เป็นต้น ล้วนเป็นสาเหตุทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เพราะ ครอบครัวของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ขาดความพร้อมในการอุปการะเลี้ยงดู ขาดความรักความ อบอุ่น ขาดความเข้าใจ ขาดกำลังใจ ทำให้ครอบครัวของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไม่เอื้อต่อ พัฒนาการของเด็กหรือเยาวชน หรือคนในครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้เด็กหรือเยาวชนเห็น พฤติกรรมที่ไม่ดีนั้นเป็นประจำ เช่น บิดามารดาทะเลาะวิวาทด่าทอกัน หรือทำร้ายร่างกายกันเสมอ จะทำให้เด็ก

¹¹ พัลลภ พิสิษฐ์สังฆการ, คำอธิบายพร้อมรวมคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2543 เรียงมาตรา, พิมพ์ครั้งที่ 3,(กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร,2546) น.13.

เกิดความเบื่อหน่ายและอาจจะกลายเป็นคนที่มักพูดจาหยาบค้าย ชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น หรือ มีนิสัยเกะกะเกราะรานบุคคลอื่นไปทั่ว ส่วนครอบครัวที่แตกแยกหรือบิดามารดาหย่าร้างกันจะทำให้เด็กหรือเยาวชนขาดความรักความอบอุ่น เกิดปมด้อย สภาพจิตใจเสื่อมโทรม พยายามหาสิ่งชดเชยและอาจแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่เป็นปัญหา จนถึงขั้นกระทำความผิด บางครั้งครอบครัวที่เข้มงวดกับเด็กและเยาวชนมากเกินไปก็อาจเป็นสาเหตุให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดได้ เช่น ครอบครัวที่พ่อแม่คาดหวังกับลูกมาก ก็มักจะใช้วิธีการบังคับอย่างเข้มงวด ซึ่งเกินกว่าสภาพหรือความสามารถของเด็กหรือเยาวชนที่จะกระทำได้ เมื่อลูกไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังพ่อแม่ก็มักจะใช้วิธีการลงโทษ ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่เป็นบุตรเกิดความกดดันทางอารมณ์ส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนมีสภาวะทางด้านอารมณ์ที่เป็นปัญหา

(3) เกิดจากปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ปัญหาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ชุมชนแออัด สถานเริงรมย์ แหล่งอบายมุข ปัญหาการคบเพื่อนไม่ดี ผู้ใหญ่ในชุมชนทำตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี เสพสารเสพติดให้โทษ สร้างค่านิยมในที่ทางที่ผิดให้กับเด็กหรือเยาวชน เช่น ยกย่องเด็กหรือเยาวชนให้รู้จักคิดเองได้โดยไม่ต้องพึ่งครอบครัวเหมือนเด็กหรือเยาวชนต่างประเทศ ทั้งที่ขนบธรรมเนียมประเพณีของต่างประเทศกับของไทยไม่เหมือนกัน

(4) เกิดจากปัญหาภาวะของเศรษฐกิจ ได้แก่ปัญหาสภาพทางครอบครัวที่ยากจน ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่เกิดมาในครอบครัวที่ยากจนมีทัศนคติว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม ประกอบกับมีปัญหาทางการเงิน ทำให้ขาดปัจจัยในการดำรงชีพ เมื่อเป็นเช่นนี้ เด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ก็จะเกิดความรู้สึกอยากได้ทรัพย์สินบางอย่างที่เด็กหรือเยาวชนอื่นมี แต่ที่ตนเองไม่สามารถมีได้เนื่องจากครอบครัวมีฐานะที่ยากจน ทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดด้วยการลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความยั้งคิด รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม ดังนั้นกฎหมายอาญาของไทยจึงบัญญัติให้เด็กอายุ 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปี หากได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ² ซึ่งการดำเนินคดีอาญาก็ยังคงต้องผ่านกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ส่วนเยาวชนไทย หมายถึง คนที่มีอายุเกิน 14 ปี แต่ยังไม่เกิน 17 ปี หากได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่เกี่ยวเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควร

² โปรดดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74

พิพาทกลางโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพาทกลางโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง³ การดำเนินคดีอาญากับเยาวชนก็ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลเช่นเดียวกับเด็ก จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน โดยอาจทำให้เด็กและเยาวชนคิดว่าตนเองเป็นอาชญากร หากเด็กและเยาวชนคิดว่าตนเองเป็นอาชญากรเมื่อไร การกระทำความผิดในครั้งต่อไป จึงเป็นเรื่องปกติ ดังนั้น ศาลควรใช้หลักการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยมุ่งในทางแก้ไขมากกว่าการลงโทษให้เช็ดหลาบ

1.2 ปรัชญาการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน

การดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนได้นั้นต้องเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ไปสร้างความเสียหายหรือความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ทั้งทางด้านทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และที่เกี่ยวกับเพศ เป็นต้น การดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมากจะต้องกระทำอย่างรอบคอบ ปรัชญาการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนของศาลไทยจึงวางกฎเกณฑ์เอาไว้คือ ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอนและส่งเสริมให้กลับตัวเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นกันไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน⁴ และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยชี้ให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่ดีควรจะดำเนินชีวิตในด้านการศึกษามากกว่าที่จะมั่วสุมคบเพื่อนที่มีความประพฤติที่ส่อไปในทางที่ไม่ดี ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนก่ออาชญากรรมที่เป็นภัยต่อสังคมได้ ดังนั้น ปรัชญาของศาลในการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนยังต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนในด้านการคุ้มครองดังต่อไปนี้

³ โปรดดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75

⁴ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 82

- (1) เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน แก่ไขและพื้นฟูจิตใจโดยหลีกเลี่ยงการลงโทษ
- (2) เพื่อให้ความยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน โดยพิจารณาถึงสาเหตุของการกระทำ ผิด บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม และให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม
- (3) เพื่อเป็นการนำหลักวิชาทางด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นต้นว่า สังคมวิทยา ชีววิทยา การสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ เข้ามาช่วยเหลือ
- (4) เพื่อเป็นการเปลี่ยนแนวนโยบายทางอาญา ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจากการลงโทษเป็นการแก้ไข

สำหรับปรัชญาการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ที่อยู่เบื้องการจัดตั้งศาลคดีเด็ก ก็คือ การแก้ไขและฟื้นฟูจิตใจ ศาลจะมีวิธีพิจารณาที่ยืดหยุ่นเพื่อ คุ้มครองและอนุบาลมากกว่าลงโทษ

การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน ย่อมเป็นไปเพื่อป้องกันปรามเด็กและเยาวชนไม่ให้ เด็กและเยาวชนเป็นคนไม่ดี เป็นภัยต่อสังคม รู้จักหน้าที่ของตนเอง หลักการสำคัญของการ ดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน ก็คือ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีทั้งภายในและภายนอก ภายใน ก็คือ เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม ส่วนภายนอก ก็คือ การกระทำ ของเด็กและเยาวชนที่แสดงออกมาได้รับการยกย่องหรือสรรเสริญจากบุคคลทั่วไป เพราะฉะนั้น ครอบครัวโดยเฉพาะบุคคลในครอบครัวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่เป็นตัวช่วยเหลือหลอมหรือ ชัดเกล้าเพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นคนที่ดี การมุ่งเน้นที่การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ กระทำความผิดอาญามากกว่าการลงโทษ จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

1.3 มาตรฐานสากลการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

ในการพิจารณาและพิพากษาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ศาลจะ คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรม สั่งสอนและ สงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการลงโทษ การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จึง ต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน ออกไปโดยให้มีความเหมาะสมกับตัวเด็กและเยาวชน และพฤติกรรมเฉพาะเรื่อง ทั้งนี้ตามหลัก สากลได้เน้นถึงการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on The Rights of The Child) เช่นในเรื่องการ

จับกุม กักกันตัว หรือคุมขังเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและการกระทำต่อเมื่อเป็นหนทางสุดท้าย และต้องเป็นช่วงเวลาสั้นที่สุดเท่าที่จะเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้แยกเด็กและเยาวชนที่ถูกกักกันเสรีภาพออกจากผู้ใหญ่⁵ อีกทั้งยังเน้นให้เห็นถึงสิทธิของเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือตั้งข้อหา หรือเห็นว่าได้กระทำความผิดกฎหมายอาญาที่จะได้รับการดำเนินการให้สอดคล้องกับความพยายามสร้างเสริมให้เด็กรู้ค่าและเกียรติภูมิของตน ต้องคำนึงถึงอายุของเด็กและความปรารถนาที่จะสร้างเสริมให้เด็กปรับตัวกลับสู่สังคมและมีบทบาทในการสร้างสรรค์ในสังคมได้ใหม่

สำหรับในเรื่องของการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่ได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน หรือเรียกว่า กฎแห่งกรุงปักกิ่ง(The Beijing Rules)โดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไปมติที่40/33 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ.1985 ได้กำหนดไว้ในข้อ 15.1 ว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนนั้นพึงได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากที่ปรึกษากฎหมายตลอดระยะเวลาที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาและมีสิทธิร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การช่วยเหลือทางกฎหมายที่มีในประเทศนั้น⁶

นอกจากนี้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติยังได้ลงมติ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1985 ยอมรับกฎแห่งกรุงปักกิ่ง หรือกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการบริหารงานศาลยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน โดยระบุไว้ในข้อ 17 ว่าการจำกัดอิสรภาพของเด็กและเยาวชนควรกำหนดขึ้นหลังจากที่มีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน และควรจะจำกัดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งสนับสนุนให้ใช้หนทางเลือกอื่นให้มากที่สุด แทนการควบคุมไว้ในสถานฝึกอบรมแบบปิด เช่น ในข้อ 18 กำหนดให้มีมาตรการบางอย่างหลากหลายที่หลีกเลี่ยงการใช้สถานกักกัน ได้แก่⁷

⁵ Article 37 (b) “ No child shall be deprived of his or her liberty unlawfully or arbitrarily. The arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time.

⁶ กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์ และคณะผู้แปล, มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดียนตุลา, 2548) น.87.

⁷ เพิ่งอ้าง.

- (1) การเอาใจใส่ดูแล การแนะแนว การเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด
- (2) การคุมประพฤติ
- (3) คำสั่งให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์
- (4) การปรับ การใช้ค่าเสียหาย และการชดเชยคืน
- (5) คำสั่งให้เข้ารับการบำบัด
- (6) คำสั่งให้เข้ารับคำปรึกษาแบบกลุ่ม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน
- (7) คำสั่งให้ดูแลพยาบาลให้พักอาศัยในชุมชน และอยู่ในสถานที่ให้การศึกษา
- (8) คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ไม่ควรแยกเด็กและเยาวชนออกจากการดูแลของผู้ปกครอง ไม่ว่าจะแยกบางส่วนหรือแยกออกอย่างสิ้นเชิง นอกจากสถานการณ์ของคดีนั้นให้จำเป็นต้องกระทำ

แนวความคิดสากลที่น่าสนใจก็คือ ควรใช้วิธีการของสถานฝึกอบรมแบบปิดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยถือว่าเป็นหนทางสุดท้าย และให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น โดยจัดอาคารสถานที่เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูหรือเพื่อการศึกษาดีกว่าที่จะเป็นสถานที่คุมขัง

จะเห็นได้ว่าแนวความคิดสากลจะเน้นที่การแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยพยายามแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน พยายามหลีกเลี่ยงการจำกัดอิสรภาพเด็กและเยาวชน ช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมเพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

1.3.1 เป้าหมายของกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนมีเป้าหมายเพื่อมุ่งส่งเสริมถึงสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน ศาลมีหน้าที่พิจารณาคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความผิดและพฤติการณ์ของความผิดนั้น โดยใช้หลักการที่เรียกว่า “ หลักการเรื่องความพอเหมาะพอดี ”⁸ หลักการนี้เป็นที่จกกันดีในฐานะที่เป็นหลักเกณฑ์ควบคุมการใช้มาตรการลงโทษที่มีลักษณะเป็นการลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด เพื่อลดจำนวนผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนไม่ให้เกิดขึ้นในสังคมจนเด็กและเยาวชนเหล่านั้นกลายเป็นอาชญากร ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเกิดผลสำเร็จบรรลุมรรตผลประสงค์เป็นไปตามหลักสากล กฎหมายที่ออกบังคับใช้ รวมทั้งวิธีการต่างๆ ที่นำมาใช้

⁸ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 6, น.80.

กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องเน้นให้อยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

1.3.2 การพิจารณาคดีของศาล

การพิจารณาคดีของศาลตามหลักสากลที่นำมาใช้กับคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ศาลจะคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนว่าสมควรได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการลงโทษให้เช็ดถู การใช่วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนจึงต้องคำนึงถึงบุคลิกลักษณะนิสัย สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันออกไป โดยต้องทำให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง ตามหลักสากลได้นั้นถึงการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ดังนั้นการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจึงเน้นที่การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ เพราะการลงโทษถือว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หลักเล็งการจำกัดอิสรภาพเด็กและเยาวชน ช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข การที่ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้วิธีการสืบเสาะถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน และครอบครัวของเด็กและเยาวชนจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ตามระบบสากลศาลเยาวชนและครอบครัวนอกจากมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแล้ว ยังมีหน้าที่ให้การสงเคราะห์และส่งเสริมเด็กและเยาวชนพร้อมฟื้นฟูจิตใจของเด็กและเยาวชนให้รู้สำนึกในการประพฤติตนเป็นคนดีต่อสังคม

การพิจารณาคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนตามหลักสากลจะต้องมีความเป็นอิสระ ยึดหลักความยุติธรรมบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและเป็นไปตามกฎหมาย ปราศจากการใช้อิทธิพลโดยมิชอบ การชักนำ การกดดัน การข่มขู่หรือแทรกแซง ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากบุคคลใดๆ หรือวัตถุประสงค์ใด หลักประกันขั้นพื้นฐานของกระบวนการพิจารณาคดีของศาลจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

1.3.3 องค์การสนับสนุน

องค์การสนับสนุน หมายถึงองค์การที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลเยาวชนและครอบครัวในระหว่างที่เด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดอยู่ในระหว่างสอบสวน พิจารณาคดี ตามคำพิพากษา และคำสั่งของศาล นั่นก็คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งตามหลักสากลของกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) ซึ่งเป็นกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน ได้กำหนดแนวทางของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลว่าด้วยการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด สถานที่ควบคุมดูแลควรได้รับการออกแบบให้เป็นไปเพื่อการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน และมีส่วนร่วมในการเล่นกีฬา ออกกำลังกายและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ควรจัดเตรียมเตียงนอนที่เพียงพอและแยกเตียง ตามมาตรฐานของท้องถิ่นในแต่ละประเทศ เตียงนอนและหอนอนต้องสะอาด การจัดเก็บที่นอนต้องเป็นระเบียบ และเปลี่ยนเครื่องนอนบ่อยๆ เพื่อประกันความสะอาด สถานที่ควบคุมเด็กและเยาวชนต้องมีลักษณะแบบเปิด การกักกันตัวเด็กและเยาวชนต้องน้อยที่สุด เด็กและเยาวชนควรมีจำนวนน้อยเพียงพอในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคลได้ ทั้งควรมีสถานที่หลายแห่งกระจายออกไปแต่ละแห่ง ครอบคลุมสามารถติดต่อเข้าเยี่ยมเยียนได้โดยสะดวก และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ต้องจัดให้เด็กและเยาวชนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสุขภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การส่งเด็กและเยาวชนเข้าสถานฝึกอบรมแบบปิดควรจัดเป็นหนทางสุดท้ายของการวางข้อกำหนดและให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น เพราะการอยู่ในวัยเริ่มต้นของการพัฒนา หากเด็กและเยาวชนถูกจำกัดอิสรภาพ และถูกแยกออกจากสังคมเดิมน่าจะเกิดผลกระทบต่เด็กและเยาวชนรุนแรงยิ่งกว่าที่เกิดกับผู้ใหญ่ ดังนั้น ถ้าจะต้องใช้สถานฝึกอบรมแบบปิดแก้ไขเด็กและเยาวชนก็ควรใช้ให้น้อยที่สุดโดยจัดสถานควบคุมพิเศษ และให้คำนึงถึงความแตกต่างของประเภทผู้กระทำความผิด และประเภทของสถานฝึกอบรมแบบปิดในความเป็นจริงควรให้ความสำคัญแก่สถานฝึกอบรมแบบเปิดเป็นอันดับแรกก่อนสถานฝึกอบรมแบบปิด

สำหรับอาคารสถานฝึกอบรมควรจัดไว้เพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือเพื่อการศึกษา มากกว่าที่จะเป็นสถานที่คุมขัง จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า องค์การสหประชาชาติมีความประสงค์ที่จะให้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างมนุษย์ผู้มีศักดิ์ศรีและมีเกียรติภูมิ โดยมุ่งสร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนปรับตัวกลับสู่สังคม และมีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคมได้ใหม่ การควบคุมถือว่าเป็นหนทางสุดท้าย และให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น สถาน

ฝึกอบรมหรือสถานที่ควบคุมต้องออกแบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู มิใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษหรือกระทำทรมาน⁹

2. ทฤษฎีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การพยายามค้นหาสาเหตุหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นได้ทำกันมาเป็นเวลานานแล้วในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในโลกตะวันตก ในกระบวนการค้นหาหรือพัฒนาความรู้เองที่ทฤษฎีต่างๆ ได้กำเนิดขึ้นและพัฒนาขึ้นตามลำดับ ทฤษฎีเหล่านี้พัฒนามาจากการสะสมความรู้ซึ่งแน่นอนย่อมเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับบริบททางสังคมของต่างประเทศ ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจึงพยายามเลือกเสนอทฤษฎีที่ถือว่าเป็นหลักในการใช้อธิบายถึงการกระทำผิด ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับใช้ได้บ้าง

2.1 ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง (Different Opportunity Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นของ Richard Cloward และ Lloy E. Ohlin ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ Delinquency and Opportunity ”¹⁰ หรือเรียกว่า การกระทำผิดของเด็กและโอกาส โดยพบว่า เด็กที่มีฐานะยากจนต่างมีความฝันในความสำเร็จ ความสำเร็จเป็นค่านิยมที่สามารถวัดได้จากวัตถุ เด็กชนชั้นต่ำไม่มีสิทธิเข้าถึงวิถีทางที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เหมือนกับเด็กชนชั้นกลาง โอกาสของเด็กชนชั้นต่ำที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตจึงมีน้อยมาก ทำให้เด็กชนชั้นต่ำมีช่องว่าง (gap) ระหว่างระดับของแรงบันดาลใจ (aspiration) กับความคาดหวัง (expectation) ความกดดันเหล่านี้ทำให้เกิดสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (anomie) ผลที่ตามมาคือมีการกระทำผิดหรือก่ออาชญากรรมเกิดขึ้น

Richard Cloward และ Lloy E. Ohlin ได้ทำการแยกวัฒนธรรมรองพื้นฐานออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

⁹ วิชา มหาคุณ, ศาลเยาวชนและครอบครัวตามแนวความคิดสากล, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2541) น.(12)-(13).

¹⁰ สุดสงวน สุธีสร, อาชญาวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 2, แก้ไขปรับปรุง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547) น.82.

1.วัฒนธรรมรองที่นำไปสู่พฤติกรรมอาชญากรรม (criminal subculture) แรกเริ่มอาจจะเป็นการลักเล็กขโมยน้อย ต่อมาเมื่อเกิดความเคยชิน เรียนรู้พัฒนาวิธีการจนเกิดความกล้ามากขึ้น จึงเปลี่ยนมาเป็นการปล้นแทน ซึ่งถือเป็นทางเลือกใหม่อีกทางหนึ่ง

2.วัฒนธรรมรองในลักษณะของความขัดแย้ง (conflict subculture) มักรวมตัวกันเป็นแก๊งนิยมใช้ความรุนแรง ความก้าวร้าว เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมรอบๆตัว

3. วัฒนธรรมรองในลักษณะของการปลีกตัวออกจากสังคม (retreatist subculture) เป็นการล้มเหลวของสมาชิกในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง คือ ล้มเหลวในการเป็นอาชญากรและการเข้าร่วมแก๊ง จึงแยกตัวออกจากกลุ่มและอยู่เพียงลำพัง

การกระทำ.ความผิดของเด็กหรือเยาวชนขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมและโอกาสในการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น เด็กหรือเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในสลัมไม่มีโอกาสได้พบเห็นแบบอย่างของคนที่ประสบความสำเร็จตามวิถีทางที่สังคมยอมรับ พวกเขาได้แต่พบเห็นแบบอย่างของอาชญากร ซึ่ง Richard Cloward และ Lloyd E. Ohlin ได้เสนอว่า เด็กและเยาวชนเหล่านั้นจึงเลือกปฏิบัติตามแบบอย่างที่เขาพบเห็น ดังนั้น จึงพบว่าบริเวณสลัมจะมีอัตราการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนสูง ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาจจะกระทำความผิดในลักษณะลักเล็กขโมยน้อยหรือบางครั้งเด็กหรือเยาวชนอาจกระทำตนเป็นอันธพาลชอบกระทำการวิวาทชกต่อยกันเป็นประจำ เป็นต้น

2.2 ทฤษฎีกลวิธีสร้างความเป็นกลาง (Techniques of Neutralization Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นของ Gresham M. Sykes และ David Matza ได้อธิบายว่า วัยรุ่นที่กระทำความผิดมีวิธีปลอบใจตนเองเพื่อให้สามารถกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมายได้โดยไม่รู้สึกละอาย วิธีการคิดหรือหาเหตุผลเพื่อความชอบธรรมในการกระทำความผิดของวัยรุ่นนี้ Gresham M. Sykes และ David Matza เรียกว่า “ กลวิธีสร้างความเป็นกลาง “กลวิธีเหล่านี้ประกอบด้วย

1.ปฏิเสธการรับผิดชอบต่อการกระทำความผิด วัยรุ่นจะอ้างว่าสภาพแวดล้อมผลักดันให้เขากลายเป็นผู้กระทำความผิด และเขาไม่สามารถควบคุมหรือไม่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของตนเอง วัยรุ่นจะกล่าวว่าสาเหตุที่ตนกระทำความผิดเพราะมีพ่อแม่ที่ไม่รักเขา มีเพื่อนไม่ดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น อยู่ในชุมชนแออัด เป็นต้น

2. ปฏิเสธความเสียหาย วัยรุ่นที่กระทำความผิดมักอ้างว่า การกระทำของตนไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น เช่น เมื่อเกิดการต่อยกันก็มองว่าเป็นการตกลงของทั้งสองฝ่าย ไม่

ทำให้คนอื่นเดือดร้อน หรือการทำลายทรัพย์สินผู้อื่นก็อ้างว่า เจ้าของทรัพย์สินนั้นมีเงินมากพอและไม่เดือดร้อนต่อทรัพย์สินที่เสียหายไป

3. ปฏิเสธผู้เป็นเหยื่อ วัยรุ่นมองว่าคนที่ตนทำร้ายสมควรได้รับการกระทำนั้นแล้ว เช่น ทำร้ายพวกกะเทย หรือคนต่างผิว แล้วอ้างว่าคนพวกนี้ไม่สมควรอยู่ในสังคม หรือขโมยของในร้านค้าโดยบอกว่า เจ้าของที่โกงสมควรถูกขโมย

4. การกล่าวหาผู้กล่าวหา วัยรุ่นจะเปลี่ยนจุดความสนใจจากความผิดที่เขากระทำไปยังผู้ที่ปฏิเสธเขา เช่น พยายามกล่าวถึงความซื่อโกง ความโง่ ความโหดร้ายของตำรวจ หรือความลำเอียงของครู การที่เขากล่าวหาผู้อื่นทำให้ง่ายต่อการเก็บกดความผิดของตน

5. การกล่าวอ้างเพื่อความเชื่อส่วนตัวของกลุ่ม วัยรุ่นจะคิดว่าที่เขากระทำความผิดเป็นการเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อน คือ ยอมละเมิดบรรทัดฐานของสังคมเพื่อปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่

Gresham M. Sykes และ David Matza กล่าวว่า กลวิธีทั้ง 5 นี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การควบคุมทางสังคมต่อเด็กมีประสิทธิภาพลดลงซึ่งมีผลทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

2.3 ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นของ Edwin H. Sutherland มีหลักการที่สำคัญของทฤษฎีนี้อยู่ด้วยกัน 9 ประการ¹¹ ดังนี้

1. พฤติกรรมการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มิใช่มีมาแต่กำเนิดหรือสืบทอดทางสายเลือด
2. พฤติกรรมการกระทำความผิดเรียนรู้จากการพบปะสังสรรค์กับคนอื่น ๆ ในกระบวนการติดต่อสื่อสารทั้งทางคำพูดและอากัปกิริยา
3. การเรียนรู้พฤติกรรมการกระทำความผิดเกิดขึ้นในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกันเป็นส่วนตัวเป็นด้านหลัก เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า Edwin H. Sutherland ปฏิเสธอิทธิพลของภาพยนตร์หรือหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อการกระทำความผิด

¹¹Charles H. McCaghy, Deviant Behavior, (San Francisco Printed in the United State of America, 2003), p.59.

4. การเรียนรู้พฤติกรรมกระทำความผิดรวมถึง การเรียนรู้ทั้งกลวิธีในการประกอบอาชญากรรมและทิศทางเฉพาะแรงจูงใจ แรงผลักดัน การให้เหตุผล และทัศนคติของการกระทำความผิด

5. ทิศทางเฉพาะแรงจูงใจและแรงผลักดันแสดงออกในรูปของความเชื่อที่มีต่อบทบัญญัติของกฎหมาย หรือไม่มีความเชื่อต่อบทบัญญัติ ซึ่งอยู่กับสภาพแวดล้อมในบางสังคม จะมีความเชื่อในกฎหมาย ในขณะที่บางสังคมไม่มีความเชื่อ

6. การที่วัยรุ่นกระทำความผิดเพราะรู้ว่าได้เรียนรู้ด้านที่พึงพอใจต่อการละเมิดกฎหมาย มากกว่าด้านที่ไม่พอใจต่อการละเมิดกฎหมาย Edwin H. Sutherland ถือว่าข้อนี้เป็นหลักการพื้นฐานของทฤษฎี โดยมองว่า บุคคลกลายเป็นผู้กระทำความผิดเพราะได้สัมผัสติดต่อกันแบบแผนการกระทำความผิดและห่างเหินจากแบบแผนที่ดีต่อต้านการกระทำความผิด

7. การสมาคมที่แตกต่างอาจแปรเปลี่ยนในความถี่ ช่วงเวลา ความก่อนหลัง และความเข้มข้น หมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดบ่อยๆ และอยู่ในช่วงเวลานาน โอกาสที่วัยรุ่นนี้จะกระทำความผิดไปด้วยมีมาก นอกจากนี้ ถ้าวัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดในช่วงต้นๆ ของชีวิต พฤติกรรมกระทำความผิดจะเกิดขึ้นและติดตัวไปจนตลอดชีวิต ในด้านความเข้มข้น หมายถึง แหล่งที่เป็นแบบแผนของการกระทำความผิดเป็นที่ยกย่องมากน้อยเพียงไรต่อวัยรุ่น และวัยรุ่นมีปฏิริยาทางอารมณ์สัมพันธ์กับการสมาคมนั้นเพียงไร ถ้าเข้มข้นมาก โอกาสที่เด็กจะยอมรับและปฏิบัติตามแบบแผนก็เกิดขึ้นได้มาก

8. กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมกระทำความผิดโดยสัมพันธ์กับแบบแผนการกระทำความผิด และแบบแผนที่ดีต่อต้านการกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับกลไกทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อื่นๆ

9. ในขณะที่พฤติกรรมกระทำความผิดเป็นการแสดงออกของความต้องการหรือค่านิยมทั่วไป แต่พฤติกรรมกระทำความผิดไม่สามารถอธิบายได้จากความต้องการหรือค่านิยมโดยทั่วไปนั้น เพราะพฤติกรรมปกติก็แสดงออกซึ่งความต้องการและค่านิยมอย่างเดียวกัน เช่น โจรต้องการเงินจึงขโมย แต่กรรมกรที่ซื่อสัตย์ทำงานก็เพราะต้องการเงินเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า ความต้องการเงินทำให้คนเป็นโจร เพราะกรรมกรก็ต้องการเงินแต่ทำไมไม่เป็นโจร

นอกจากนี้ Edwin H. Sutherland ได้นำเสนอทฤษฎีนี้ไว้ในหนังสือ “ หลักอาชญาวิทยา”¹²เมื่อปี ค.ศ.1939 ทฤษฎีนี้มีสาระพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นอาชญากรรมเกิดจากการ

¹² ประธาน วัฒนาวาณิชย์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท โพรพรินติ้ง จำกัด, 2546) น.239.

เรียนรู้ด้วยการคบหาสมาคม ติดต่อกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ต่อเนื่อง พฤติกรรมการกระทำ ความผิดอันเกิดจากการเรียนรู้จะมีความรุนแรงระดับใด ขึ้นอยู่กับความถี่ ขอบเขต ปริมาณ ในการคบหาสมาคม ตลอดจนคุณภาพของเพื่อน ดังนั้นอาชญากรรมหรือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนก็จะแตกต่างกันไป สิ่งสำคัญที่จะเรียนรู้โดยการปฏิสังสรรค์ คือ ทศนคติ ความคิด ค่านิยม วิธีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่ได้ลอกเลียนแบบมาและเก็บรับเข้ามาด้วยความสมัครใจยอมรับ ซึ่งบางครั้งอาจไม่รู้สึกรู้สีกักได้ ที่น่าสังเกตผู้ที่รับเข้ามาอาจเป็นลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ บางครั้งไม่สามารถบอกเวลาได้ว่ารับความคิดและพฤติกรรมการกระทำผิดมาในเวลาใด

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association theory) นี้ มีแนวคิดมองว่า คนกระทำความผิดไม่ได้เกิดจากความสามารถในการก่ออาชญากรรมจากตัวของเขาเอง แต่คนเป็นอาชญากรจะรับรู้ ได้เรียนรู้ศึกษาวิธีการ เทคนิค ขั้นตอน และทักษะจากกลุ่มคนที่เป็นอาชญากรโดยตรง และมาศึกษาเพิ่มเติมเสริมจากสื่อต่างๆหรือปัจจัยด้านอื่น ซึ่งจะนำความเข้าใจ และทัศนคติจากคนที่คบด้วยและผู้ที่เรียนรู้จะหาโอกาสช่องทางกระทำความผิดได้ภายหลัง

สรุปทฤษฎีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็น ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง ทฤษฎีกลวิธีสร้างความเป็นกลาง และทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง เป็นการอธิบายถึงสาเหตุในการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นภายในสังคม ซึ่งทฤษฎีทั้งสามทฤษฎีมีคำอธิบายที่สอดคล้องตรงกันว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาส่วนใหญ่จะเกิดจากปัญหาความแตกแยกของครอบครัว ปัญหาความยากจนของครอบครัว ปัญหาการไม่ได้รับการศึกษา และปัญหาของการคบเพื่อนที่ไม่ดี ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมสิ่งไม่ดีที่อยู่ใกล้กับตัวเอง มองว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องโดยไม่มองถึงความถูกต้องและเป็นธรรมของสังคม เพียงเพื่อหาจุดเด่นให้กับตนเองโดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นถูกหรือผิด อย่างเช่นทฤษฎีโอกาสที่แตกต่างได้ให้คำอธิบายว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจะขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมและโอกาสในการมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เช่น เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสลัมย่อมมีโอกาสที่จะกระทำความผิดมากกว่า ในส่วนของทฤษฎีกลวิธีสร้างความเป็นกลางได้ให้คำอธิบายว่า วัยรุ่นที่กระทำความผิดมีวิธีปลอบใจตนเองเพื่อให้สามารถกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมายได้โดยไม่รู้สึกรู้สีกว่าเป็นความผิด และทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ได้ให้คำอธิบายว่า พฤติกรรมที่จะเป็นอาชญากรของวัยรุ่นเกิดจากการเรียนรู้ ศึกษาวิธีการเทคนิค ขั้นตอนด้วยการคบหาสมาคมในสิ่งที่ผิดกฎหมาย

ดังนั้นเมื่อพบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม การแก้ไขเพื่อมิให้เด็กและเยาวชนเป็นอาชญากรจึงจำเป็นต้องหามาตรการเพื่อที่จะเข้ามาดูแลเด็ก

และเยาวชนที่กระทำความผิดให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมิได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยวเพียงลำพัง มาตรการที่ดีที่สุดก็คือ การให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การที่เด็กและเยาวชน จะได้รับการคุ้มครองจะต้องเริ่มที่จุดไหนประเด็นนี้ ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า กระบวนการให้การ คุ้มครองควรจะต้องเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมเพื่อนำตัวมาดำเนินคดี โดยก่อนที่จะออก หมายจับตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชน เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องนำคำร้องการแต่งตั้งที่ ปรีกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนแนบพร้อมให้กับศาล เพื่อที่ศาลจะได้แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านกฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดควบคู่ไปด้วยเลย การที่ ให้ศาลเข้ามามีบทบาทดูแลเด็กและเยาวชนตั้งแต่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมก็เพื่อที่จะให้เด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการคุ้มครอง และถือว่าเป็นสิ่งที่ดีหากเด็กและเยาวชนจะให้การก็ จะมีที่ปรึกษากฎหมายคอยให้การคุ้มครองและดูแล ตลอดทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อศาลในการ รับทราบข้อเท็จจริง แล้วนำข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและ เยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ในที่นี้การให้ศาลเข้ามามีบทบาทก็เนื่องมาจากศาลมี ความน่าเชื่อถือ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม หากศาลใช้วิธีการส่งให้องค์กรอื่นไปสืบเสาะข้อเท็จจริง เสียทั้งหมด เช่น ส่งให้สถานพินิจไปสืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ อาชีพ สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำ ความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชน หรืออาจส่งให้ทางสำนักงานคุมประพฤติสืบเสาะภูมิ หลัง ประวัติ อาชีพ สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชน เหล่านี้ แต่ละหน่วยงานในปัจจุบันของไทยไม่ว่าจะเป็นสถานพินิจ และสำนักงานคุมประพฤติ มักจะกล่าวอ้างว่าหน่วยงานของตนประสบปัญหามีจำนวนพนักงานที่หน้าที่สืบเสาะไม่เพียงพอ ถ้าเป็นเช่นนี้จริงตามที่กล่าวอ้างทำให้ได้ข้อคิดว่าทำไมจะต้องขึ้นอยู่กับจำนวนพนักงานที่มีทำ หน้าที่สืบเสาะ กระบวนการยุติธรรมที่ทำหน้าที่สืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กและ เยาวชน ภูมิหลัง ประวัติ อาชีพ สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และครอบครัวของเด็ก และเยาวชนก็ถือว่าการบวนการตรงจุดนี้เป็นอันตรายอย่างมากเพราะอาจทำให้ขาดข้อเท็จจริงที่ แท้จริงเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน ทำไมกระบวนการยุติธรรมในการสืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน ภูมิหลัง ประวัติ อาชีพ สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และ ครอบครัวของเด็กและเยาวชนไม่มาอยู่ที่ศาลเสียเลย ในที่สุดศาลก็ต้องรับทราบข้อเท็จจริงอยู่แล้ว ถ้าหากกระบวนการยุติธรรมในการสืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน มาอยู่ที่ ศาลจะเป็นประโยชน์มากกว่าเพราะว่า เมื่อศาลอยากทราบข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับตัวเด็กและ เยาวชน ศาลสามารถสอบถามได้โดยตรง รวบรวมวิเคราะห์พิจารณาคดีได้อย่างไม่เกิดความ ผิดพลาด

ศาลควรจะเข้ามามีบทบาทให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตั้งแต่เจ้าพนักงานตำรวจเริ่มจับกุมตัวเด็กและเยาวชนเป็นต้นไป เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีเกิดความรู้สึกว่าได้รับการคุ้มครองมิได้ถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยวเพียงลำพัง พร้อมทั้งจะรับกระบวนการของวิธีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู จากศาลด้วยความเต็มใจ เพื่อที่จะได้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

